

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra ANGST

Citation: Knudsen, Jakob: "Martin Luther", i Knudsen, Jakob: *Martin Luther*, 1915, s. 193.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj09val-shoot-idm139983000701808/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Martin Luther

X

Martin læste sin Messe hver eneste Dag, efter at han havde holdt sin Primitis. Det voldte ham stor Angst hver Gang; i Stedet for at bringe ham Fred var det i Virkeligheden den strængeste og mest oprivende af hans Bødsøvelser, men saa skulde det jo netop gjøres! — Den Fred, han havde følt mod Slutningen af sin første Messe, kom ikke igjen nu senere; derimod følte han naturligvis en vis Lindring, en Nedspændelse af Kræfterne hver Dag, naar det hele var overstaaet. Men for Resten blev alt efterhaanden graa Haabløshed, meget værre end han havde kjendt det før sin Klostertid, ogsaa værre end de hidtil forgangne Kloстераar, — for han havde jo tidligere stadig kunnet danne sig skuffende Forventninger om et eller andet, der endnu skulde skee med ham og maaskee hjælpe, — nu var alle Muligheder udtømte, alle Grader gennemgaaede.

Der indtraadte først noget af en Vending i hans Sindstilstand, da han ud paa Efteraaret kom til at see paa Døden, som det nye, han kunde vente sig noget af — Himmelig eller Helvede.

Det kom ved, at han fornå sine legemlige Kræfter i stærk Aftagende. At begynde med stod det for ham som en selvfølgelig Ting, at han havde Lov til at leve efter de allerstrængeste Forskrifter — ogsaa til at leve i Haabet om, at det snart kunde medføre Døden. Men Selvanklageren i ham fandt dog efter nogen Tids Forløb ud, at dette vistnok var meget tvivlsomt: overskred man en vis Grænse i denne Retning, maatte man dømmes for syndige Selvmordstanker og Hensigter. Han blev saa nødt til at spørge sin Skriftefader. Denne var nu alt andet end Selvplager og derfor meget uvillig til at tro, at andre kunde være det; han regnede Martins Spørgsmaal for en Slags Hovmod,

Lyst til at hæve sig over de andre, — og svarede, at han troede ikke, det havde nogen virkelig Fare med at være for stræng mod sig selv: Martin behøvede til den Side ingen Bekymring at nære.

Saa slog han sig til Ro dermed, medens samtidig hans fortvivlede Haab voksede, at det snart skulde være ovre. Han blev rent uhyggelig mager af see til og havde hyppigere og hyppigere Besvimelser.

Men en Dag — omtrent et Aar efter Primitzen — faldt han i en Afmagt og laa som livløs i flere Timer; da troede de andre Munke, det var forbi med ham. Han kom dog over det denne Gang, — men hans gamle Præceptor talte til ham nogen Tid derefter og spurgte ligefrem, om han ikke gik med Selvmordstanker? Han sagde ved samme Lejlighed: om Martin da ikke vidste, at Gud havde *befalet* os at haabe. Det gjorde et stærkt Indtryk paa Martin, netop det Ord «befalet», — og han var selv noget usikker i sin Dom over det, som han havde haft for. Han svarede Præceptoren, at han havde hellerikke opgivet *Haabet* til Livet hinsides.

Saa brød Præceptoren pludselig af og sagde, at han vilde tale om dette til Ordenens Generalvikar, Dr. v. Staupitz, som netop var i Erfurt i disse Dage og naturligvis boede i Klostret.

Martin kjendte nok noget til Generalvikaren. Det var nu snart to Aar siden, at Martin var med ved den Procession i Eisleben, hvor han blev greben af Rædsel for Kristi legemlige Nærværelse i Monstransens Hostie. I Spidsen for Processionen havde jo Staupitz gaaet, og efter denne havde han ogsaa vekslet nogle Ord med Martin. Men Martin vidste godt, at han i Virkeligheden havde været ganske lukket overfor Staupitz under den Samtale. Han havde nok sagt, som sandt var, at han syntes, det hjalp saa lidt med de Bodsøvelser, han gjorde, — men ikke anderledes, end han vidste Munkene saadan plejede at tale om sligt. — Staupitz havde ogsaa senere talt til Martin, naar han besøgte Erfurter-Klostret, — og han havde engang sagt, at det gjaldt mere om at elske Gud end at tjene ham, for Opvarning kunde Gud faa nok af. Men Martin havde ogsaa da holdt sig til almindelige Talemaader, der var sande nok, men ingen Ting sagde.

Han havde en vis Skyhed for at indlade sig med Gene-